

Nagyszüleim mesélték – családi történet a kommunista korszakból

Többször elhangzott beszélgetésünk során: Cudar egy világ volt! Most leírok pár dolgot, amit megtudtam az akkori világról.

Az iskoláról és az oktatásról:

A szovjeteknél, Lenin valamint Sztálin volt a hatalom élén. Mindent úgy tanultak az iskolában, ahogy a szovjetek diktálták. A szentkép helyét a tanár háta mögött Lenin, Sztálin valamint Rákosi képe vette át. Amit e két emberről kitaláltak a Szovjetunióban az itt Magyarországon is így volt: énekek az óra előtt és után imádkozás helyett. A hittan is megszűnt, ezért a templomban különböző időpontban eltérő korú gyerekek tanulhatták. Amit diktáltak tananyagot az is úgy volt, így bevezetésre került az alkotmánytan is, amiből vizsgázniuk is kellett 8. osztályban. 5. osztálytól bevezették az orosz nyelvet is. Az egyes osztályzat volt a legjobb az ötös a legrosszabb, amint ez a két jegy felcserélődött és az ötös volt a jó bejött még a hatos és hetes osztályzat is, de ez csak egy két évig volt így.

A mezőgazdaságról és a falusi életről:

Mivel a családom falusi, ezért inkább az ottani helyzetről tudok inkább mesélni. Nagymamám édesapjának és keresztapjának volt a legtöbb földje a faluban, mivel felvásárolták a gróftól. Az ő parcellájuk egy nagy tömb volt nem, mint a többi emberé mivel nekik itt-ott volt egy-egy szűk parcellájuk. A falusi embernek a mezőgazdasága után kellett adót fizetnie. Ez az adó olyan sok volt, hogy már szinte alig lehetett bírni. Aztán volt a beadás: minden embernek kivetették, hogy a földje után mennyi búzát, kukoricát, napraforgót, húst ebben lehetett disznó, tehén valamint csirke is, aztán még tojást, tejet, de még zsírt is be kellett adni. A beadásban szinte mindent ingyen adtak be az emberek. 36 kiló tyúkot és tojást kellett beszolgáltatniuk a falusiaknak, ami rengeteg volt. Nagymamám édesapja, ezért kiment a városi piacra ahol tyúkot és tojást vett, ott egy néni megkérdezte tőle: "Mi vagy te édes fiam tikász?" (A tikászok azok az emberek voltak, akik kijártak faluhelyre és felvásárolták az összes tyúkot és tojást, azután vitték a városba eladni). Erre azt felelte: "Dehogy vagyok én tikász, beadásba kell!" Amikor aratták a gabonát, akkor is ott volt egy ellenőr, aki felírta és lemérte, hogy hány mázsa gabona lett és, hogy abból mennyit kell leadni. De volt olyan év is, amikor nem termett annyi gabona amennyit le kellett adni, akkor nem volt se fejadag, ami azt jelentette, hogy hány személyre hány kiló gabona jutott valamint volt vetőmag is, amit jövőre el kellett vetni, de ezek mind nem maradtak meg a beadás miatt. A tanács azt is kiszámolta, kinek hány földet kell elvetni (23 hold földjük volt, ebből 11 kataszteri holdat el kellett

ültetni). Mivel sem fejadag, sem vetőmag nem volt tehát jövedelmük sem, így a falusi ember abból kereste a kenyerét, hogy a felesleget eladta, de nem volt felesleg, mivel mindent muszáj volt beszolgáltatni. Így arra kényszerültek, hogy vetőmagot vegyenek viszont annyi pénze nem volt, hogy a teljes területet beültesse, ezért beidéztek bíróságra, ahol a tanács megbüntette ötszáz forintra. Amikor jött a tanács ellenőrizni, hogy meg van-e a 11 hold az könnyen ment nekik, mivel az ő parcellájuk egy tagban volt, míg azoknak, akiknek külön voltak több területen egymástól távol, nehezen tudták ellenőrizni, vagyis így meg tudták mutatni mások földjét, így nem kaptak büntetést. Abban az időben ötszáz forint rengetegnek számított büntetés gyanánt, ez annyi, mint ma ötvenezer forint. A tanács azt is megszabta, hogy miből mennyit kell vetni. Nem úgy volt, hogy azt ültettek, amit akartak, hanem meg volt szabva, miből mennyit kell. Vágási engedélyt is úgy kellett kérni, amit csak úgy kaptak meg, ha az adó rendszeren be volt fizetve és leadták a leadást. Egy disznó után nyolc kiló zsírt két disznó után pedig tizenhat kilót kellett adni, mert ez is az engedély része volt. Ezt is mind a szovjethatalom diktálta, és ezeket a beadásokat mind a Szovjetunióba vitték.

Meg volt adva, mennyi holdja van egy embernek, és ha azon túlmenő volt, akkor őt nem nagyparasztnak, hanem kuláknak nevezték, tőlük elvettek mindent és kitelepítették őket. Keresztapját is kitelepítették hamis vádakkal. Legtöbbször fegyverrejtegetésért telepítettek ki embereket, de volt olyan is, aki sváb származású volt és Magyarországon nevelkedett és itt élt, őt is elhurcolták azzal a váddal, miszerint sváb. Ha valakit megfenyegettek, hogy az otthonában fegyver van, de ez koholt vád volt így elrejtettek nála egyet, úgy, hogy amíg az egyik rendőr bement a házba addig a másik elrejtette azt odakinn. Egyes személyeket a Szovjetunióba, míg a legtöbb embert az Alföldre vitték. Ezek az emberek hatalmas épületekbe voltak bezúfolva és ott dolgoztatták őket.

Az iparról és a városi életről:

Erről sajnós nem nagyon tudok mit elmondani, ekkor vezették be a nyolcórás munkaidőt, de így is nehéz fizikai munkát kellett végezniük az embereknek, mivel nem voltak modern gépek. Ha a munkás végzett a nyolc órás munkaidejével mehetett haza. Falun ez nem így volt, mivel ott az állatokat el kellett rendezni, valamint az asszonyoknak főzniük és takarítaniuk is kellett.

Egy történet:

Már hatodik osztályban is kukoricát kapált, mert ilyenkor megkapott minden harmadik kilogramm terményt, és ebből tudott magának télire ruhát venni. A városból is jöttek

asszonyok, mert ezt úgy hívták: harmadába kiadták a kukoricát kapálni. De amikor megérkeztek a városból elcsodálkoztak mekkora szalmakazal lett, ebből arra következtettek, hogy milyen sok búza lett, igen ám ezt mind le kellett adni a beadásba, így vettek két fél kilós lisztet, mert semmi fejadag nem volt. Másnap jött a rendőrség, azzal a szándékkal, hogy felvannak jelentve fegyver rejtegetéséért. De ők már tudták, hogy a liszt miatt jöttek, de nem szóltak csak figyelték, hogy a rendőrök felforgatják az otthonukat, de még a disznóólat is. Utoljára maradt a konyha. Ekkor megszólalt az édesapja és így szólt feleségéhez: "Vedd elő azt a két zacskót!", így hát elővette és kiderült a rendőrök tényleg ezért jöttek és még az is kitudódott, hogy a városiak azért jelentették fel őket, mert egy nagygazda és a munkásember elől veszi meg a lisztet. Végül nem tartóztatták le, mivel csak két fél kilós zacskót találtak.

Ezek a nagymamám visszaemlékezései melyeket az édesapja mondott neki a kommunizmusról. Mint azt az elején is említettem „Cudar egy világ volt!”